

BİLGİ VERME, SAYDAMLIK VE KATILIMCILIK

Kamu görevlileri, halkın bilgi edinme hakkını kullanmasına yardımcı olurlar. Gerçek ve tüzel kişilerin talep etmesi halinde istenen bilgi veya belgeleri, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununda belirlenen istisnalar dışında, usulüne uygun olarak verirler.

Üst yöneticiler, ilgili kanunların izin verdiği çerçevede, kurumlarının ihale süreçlerini, faaliyet ve denetim raporlarını uygun araçlarla kamuoyunun bilgisine sunarlar.

Kamu görevlileri, kamu hizmetleri ile ilgili temel kararların hazırlanması, olgunlaştırılması, alınması ve bu kararların uygulanması aşamalarından birine, bir kaçına veya tamamına, aksine yasal bir hüküm olmadıkça, o karardan doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenecek olanların katkıda bulunmasını sağlamaya dikkat ederler.

YÖNETİCİLERİN HESAP VERME SORUMLULUĞU

Kamu görevlileri, kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi sırasında sorumlulukları ve yükümlülükleri konusunda hesap verebilir ve kamusal değerlendirme ve denetime her zaman açık ve hazır olurlar.

Yönetici kamu görevlileri, kurumlarının amaç ve politikalarına uygun olmayan işlem veya eylemleri engellemek için görev ve yetkilerinin gerektirdiği önlemleri zamanında alırlar.

Yönetici kamu görevlileri, yetkisi içindeki personelin yolsuzluk yapmasını önlemek için gerekli tedbirleri alırlar. Bu tedbirler; yasal ve idari düzenlemeleri uygulamayı, eğitim ve bilgilendirme konusunda uygun çalışmalar yapmayı, personelinin karşı karşıya kaldığı mali ve diğer zorluklar konusunda dikkatli davranmayı ve kişisel davranışlarıyla personeline örnek olmayı kapsar.

Yönetici kamu görevlileri, personeline etik davranış ilkeleri konusunda uygun eğitimi sağlamak, bu ilkelere uyulup uyulmadığını gözetlemek, geliriyle bağdaşmayan yaşantısını izlemek ve etik davranış konusunda rehberlik etmekle yükümlüdür.

ESKİ KAMU GÖREVLİLERİYLE İLİŞKİLER

Kamu görevlileri, eski kamu görevlilerini kamu hizmetlerinden ayrıcalıklı bir şekilde faydalandıramaz, onlara imtiyazlı muamelede bulunamaz.

Kamu görevlerinden ayrılan kişilere, ilgili kanunlardaki hükümler ve süreler saklı kalmak kaydıyla, daha önce görev yaptıkları kurum veya kuruluştan, doğrudan veya dolaylı olarak herhangi bir yüklenicilik, komisyonculuk, temsilcilik, bilirkişilik, aracılık veya benzeri görev ve iş verilemez.

MAL BİLDİRİMİNDE BULUNMA

Kamu görevlileri, kendileriyle eşlerine ve velayeti altındaki çocuklarına ait taşınır ve taşınmazları, alacak ve borçları hakkında, 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet

ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu hükümleri uyarınca, yetkili makama mal bildiriminde bulunurlar.

Kurul, gerek gördüğü takdirde mal bildirimlerini inceleme yetkisine sahiptir. Mal bildirimlerindeki bilgilerin doğruluğunun kontrolü amacıyla ilgili kişi ve kuruluşlar (bankalar ve özel finans kurumları dâhil) talep edilen bilgileri, en geç otuz gün içinde Kurula vermekle yükümlüdürler.

ETİK DAVRANIŞ İLKELERİNE UYMA:

Kamu görevlileri, görevlerini yürütürken yukarıda belirtilen etik davranış ilkelerine yönetmelik gereği uymakla yükümlüdürler. Bu ilkeler, kamu görevlilerinin istihdamını düzenleyen mevzuat hükümlerinin bir parçasını oluşturur.

Bu Kanun kapsamındaki kamu görevlileri, ilk göreve başlarken "Etik Sözleşme" belgesini imzalamakla yükümlüdürler. Bu belge, personelin özlük dosyasına konur.

Kurum ve kuruluşların yetkili sicil amirleri, personelin sicil ve performansını, bu Yönetmelikte düzenlenen etik davranış ilkelerine uygunluk açısından da değerlendirirler.

ETİK DAVRANIŞ İHLALLERİ HAKKINDA BAŞVURULAR:

3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına İlişkin Kanunda belirlenen esaslara göre, medeni hakları kullanma ehliyetine sahip Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşları ile Türkiye'de oturan yabancı gerçek kişiler başvuruda bulunabilirler. Herhangi bir nedenle Türkiye'de bulunup da başvuru nedeni sayılan etik ilkelerden birisine aykırı davranıldığına tanık olan yabancı, başvuru hakkı açısından Türkiye'de oturuyor kabul edilir. Başvuruda bulunabilmek için başvuranın menfaatinin etkilenmesi koşulu aranmaz.

Ancak, kamu görevlilerini karalama amacı güttüğü açıkça anlaşılan ve başvuranın kimliği tespit edilemeyen başvurular değerlendirmeye alınmaz.

Yargı organlarınca incelenmekte olan veya karara bağlanmış bulunan uyuşmazlıklar hakkında Kurula veya yetkili disiplin kurullarına başvuru yapılamaz. İnceleme sırasında yargı yoluna gidildiği anlaşılan başvuruların işlemi durdurulur. Daha önce Kurulca incelenmiş şikâyet konusu, yeni kanıtlar gösterilmedikçe bir daha şikâyet konusu yapılamaz ve incelenemez.

Başvurular;

- a) Yazılı dilekçe,
- b) Elektronik posta,
- c) Tutanağa geçirilen sözlü başvuru yolları ile yapılır.

Başvuru, gerçek kişiler tarafından adı, soyadı, oturma yeri veya iş adresi ile imzayı kapsayan dilekçelerle, en az genel müdür ve Kurulca genel müdür düzeyinde oldukları kabul

edilenler Kurul Başkanlığına, diğer görevliler için ise kurum yetkili disiplin kurullarına yöneltilmek üzere ilgili kurum amirliğine yapılır.

Dilekçede, etik ilkeye aykırı davranış iddiasına ilişkin bilgi ve belgeler açık ve ayrıntılı olarak belirtilir. Elde bulunan belgeler dilekçeye eklenir. Başvuru konusu aykırı davranış iddiası, kişi, zaman ve yer belirtilerek somut biçimde gösterilir.

Başvuru dilekçelerinin daktilo ile yazılması veya bilgisayar çıktısı olması koşulu aranmaz. Dilekçelerin okunaklı ve anlaşılır olması yeterlidir. Başvurunun Kurul kayıtlarına geçtiği tarih, başvuru tarihidir. Başvuru dilekçeleri posta yoluyla da Kurula gönderilebilir. Bu durumda dilekçenin Kurul kayıtlarına geçtiği tarih süre başlangıcına esas alınır. Başvurunun tutanağa geçirilmek koşuluyla sözlü yapılması durumunda başvuranın imzası ve adresi de tutanağa alınır.

ETİK DAVRANIŞ İHLALLERİN İNCELENMESİ VE SONUÇLARI:

Yapılan başvurular üzerine veya resen Genel Müdür ve üstü için inceleme Etik Kurulu, kurumlardaki diğer personeller için kurumların disiplin kurulları veya denetim elamanları tarafından yapılır.

Etik Kurulu tarafından, İncelenmekte olan başvuru konusunun yargıya götürüldüğü anlaşılırsa inceleme bulunduğu aşamada durdurulur ve yargı kararı sonucuna göre tekrar değerlendirilir. Etik Kurulu tarafında etik davranış ihlali tespit edilenler, Başbakanlıkça Genel Müdür ve Üstü Kamu Görevlileri Anayasa Mahkemesinin 2010 yılı Şubat ayında(Anayasa Mah.18.05,2010 Tarih ve 27585 Sayılı Resmi Gazetede Yayınlanan 4.2.2011 Tarih ve 2010/33 Sayılı Kararı) verdiği iptal kararına kadar Resmi Gazetede ilan edilip ve kamuoyuna duyurulmaktaydı. Şu anda Resmi Gazetede ilan yapılmayıp diğer kamu görevlilerine yapılan uygulama gibi işlem yapılmaktadır. Kararlara karşı idari yargı yolu açıktır. Kurul kararlarının yargı tarafından iptali halinde Kurul, yargı kararını yerine getirmektedir. Etik ilkeye aykırı davranışın saptandığı veya saptanamadığına ilişkin kararlar da Başbakanlık Makamına ve ilgililere yazılı olarak bildirilir. Bu kararlar kamuoyuna duyurulmaz. Kabul edilebilirliği bulunmayan başvurular hakkında verilen kararlar yalnızca başvuru sahibine iletilir.

5176 sayılı Kanun ile bu Yönetmelik kapsamında bulunan ve Kurulun görev alanı dışındaki kamu görevlilerinin etik ilkelere aykırı davrandığı yolunda disiplin kurullarına yapılan başvurular, yetkili disiplin kurullarınca bu Yönetmelikte düzenlenen etik davranış ilkeleri ile başvuru usul ve esasları çerçevesinde incelenir.

Bu kurulların verdiği etik ilkeye aykırı davranışın varlığı veya yokluğu konusundaki kararlar ilgili kurum veya kuruluş yetkilisine, hakkında başvuru yapılan kamu görevlisine ve başvuru sahibine bildirilir. Disiplin kurullarının kararları kamuoyuna duyurulmaz.

ETİK OLMAYAN DAVRANIŞLAR, TEKLİFLER KARŞISINDA NE YAPMALISINIZ?

Birlikte çalıştığınız arkadaşlarınızın etik dışı davranışları olduğu takdirde öncelikle davranışlarını düzeltmesi konusunda ikaz etmelisiniz. Konusu suç olan eylemleri varsa her kamu görevlisinin vakıf olduğu suçu haber vermesi gerektiği göz önüne alınarak yetkili mercilere bildirimlerde bulunmalısınız. Eğer bunlar yapılmadığı takdirde kurumuzda etik

kültürünü geliştiremeyiz. Bazen birkaç çalışanımızın yaptığı etik davranış ihlalleri nedeniyle bütün kurum olarak kamuoyunda yıpranmaya devam ederiz.

Hizmetlerimizden yararlanan vatandaş vb.nin etik dışı teklifleri olduğunda teklif ne olursa olsun kesinlikle reddetmelisiniz. Kendilerine ikaz ederek uyarmalısınız. Özellikle konusu suç olan teklifler yapıldığında, etrafta tanık olanlarla birlikte tutanak düzenleyerek gerekli işlemler yapılması için yetkili mercilere suç duyurusunda bulunulmalıdır. Bu tür davranışlarımızda kamu görevlileri etik davranış ilkelerin gereğidir.

Görevlerinizi yerine getirirken karşılaştığınız etik sorunları, sıralı amirlerinize ve etik komisyonumuza çözüm önerileri geliştirmeleri konusunda iletebilirsiniz. Etik Komisyonu bir şikâyet mercii değildir. Etik Komisyonu etik sorunlara çözüm bulmaya çalışan, öneriler geliştiren ve tavsiyelerde bulunarak kurumlarında etik kültürü yerleştirmeye çalışan bir birimdir. Etik in temelinde cezalandırma yoktur. Doğru davranışları gösterme, iyiyi, doğruyu bulma ve yönlendirme vardır

25.05.2004 tarih ve 5176 sayılı “Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” uyarınca Başbakanlık Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulmuştur.

13.04.2005 tarih ve 25785 sayılı Resmi Gazetede “Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kamu görevlilerinin etik davranış ilkeleri yönetmelikte belirlenmiştir.

Tüm kamu görevlilerinin yönetmelik ve etik sözleşmesinde belirtilen etik davranış ilkelerine uygun davranış göstermesi beklenilmektedir.

Kurumlarda etik kültürünün ve etik davranış ilkelerinin yerleştirilmesi, geliştirilmesi için İnsanların insan tutum ve davranışlarını değiştirmek, iyileştirmek ancak eğitimle olur. Cezalandırma ve idari tedbirlerin iyi kamu yönetiminin verilmesinde ve yolsuzlukların önlenmesinde yetersiz kaldığı görülmüştür. Etik yönetimdeki kalitenin artması ve kamudaki yolsuzlukların önlenmesi gibi amaçlara ulaşmak için iyi bir araçtır.

Etik eğitimleri sadece kamu görevlilerinin alması gerekli bir eğitim olmayıp, toplumun her kesiminin bu eğitimlerden geçmesi gerekir.

Etik bir kamu yönetimi ve etik bir toplumun oluşturulması için, bu eğitimlerin çok küçük yaşlarda başlaması ve bazı düzenlemelerde belirli kurum ve unvandaki kamu görevlilerinin istisna tutulmaması gerekir.

ÖRNEK OLAY ÇALIŞMASI

(Burada geçen kurum, şahıs ve olayların gerçekte hiç bir ilgisi yoktur. Sadece etik eğitimlerinde kullanılmak üzere eğitim materyali olması için, hayal ürünü olarak yazılmış ve hazırlanmıştır.)

Olayın kahramanları;

- Müdür Sami Bey.
- Memur Merve Hanım.
- Hizmetli Ali Bey.
- İş Sahibi Ökkeş Bey.
- Muhakkik Ahmet Bey.

Gelişim Bakanlığı, ...X... Genel Müdürlüğü, Gelişim... Y... İl Müdürlüğünde Sami Bey müdür olarak çalışmaktadır. Sami Bey çok iyi eğitim görmüş, görünüşte amirleri ve personeli tarafından çok sevilmektedir. Ancak Müdür olabilmesi için mevzuat gereği doğu hizmetini yaparak ..Y.. İl Müdürlüğüne atanabilmesi mümkün iken, geçen yıl hatırlı tanıdıklarına giderek torpille kendisini önce istisnai bir göreve atamıştır.Orada birkaç gün görev yaptıktan sonrada, eskiden beri memur olarak çalıştığı ve unvan yükselme sınavı sonucunda atanması gerekli müdürlüğe naklen yönetici olarak ataması yapılmıştır. Ayrıca müdür olmasını, memurluğu zamanından tanıdığı sık sık o müdürlükte işi olan ve işlerine kolaylık sağladığı İş sahibi Ökkeş bey'de yardımcı olmuştur. Bu nedenle İş sahibi Ökkeş Bey'e de minnet duymaktadır. Onun bütün taleplerini yerine getirmeye çalışmaktadır.

İş sahibi Ökkeş Bey işi gereği eskiden olduğu gibi, Sami bey'in müdürlüğe atanmasından sonra da, bu müdürlükte birçok işi olmaktadır. Sami bey'in verdiği destekle işleri sıra beklemeden sorunsuzca yapılmaktadır. Ökkeş bey çevrede iyi tanınmayan, menfaati için her şeyi yapabilecek karakterde bir kişidir. Bu nedenle Sami bey'e arkadaşları ve çalışanları Ökkeş Bey'den uzak durmasını telkin ve tavsiye etmektedirler. Ancak Sami Bey Ökkeş Bey hakkında söylenenleri dikkate almayıp, Ökkeş bey'e sürekli ayrıcalıklar tanımakta, işlerinin çabuk bitmesi için diğer vatandaşlara tanımadığı kolaylıkları Ökkeş bey'e tanımaktadır. Ökkeş bey'de, Sami bey'i dışarıda lüks mekânlarda yemeklere ve eğlencelere götürmekte ve onu ağırlamakta, ayrıca maddi destek de sağlamaktadır. Ökkeş bey her işi bittiğinde Sami bey'e hediyeler de

almaktadır. Sami Bey' de hediyeleri kabul etmektedir. Bu durumu bilen müdürlük personeli rahatsız olmakla birlikte bir şey yapmamaktadır.

Memur Merve Hanım müdürünün bu tutumundan son zamanlarda rahatsız olmaktadır. Bu nedenle müdürü Sami bey'e tepki vermeye başlamıştır. Yaşanan olaylara olan kızgınlığından dolayı, fevri davranışları olmaktadır. Ökkeş Bey'e de müdürünün tanıdığı ayrıcalığı tanımamaktadır. Ökkeş Bey, Merve hanımın kendisine ayrıcalık tanımaması gibi davranışlarının önüne geçmek için bir gün, Merve hanım'a işlerinde kolaylık sağlaması ve kendisine ayrıcalıklı davranması için, küçük bir paket içinde altın iki bilezik hediye etmek ister. Merve Hanım kendisine yapılan bu teklifi reddeder ve iş arkadaşlarının yanında Ökkeş bey'e bağırır ve kızmıştır. Ökkeş bey çok zor durumda kalmış ve kendini haklı hale getirmek için oradakilere; Merve hanım'ın işini geciktirdiğini, hediyeyi bu nedenle istediğini, etraftakilerin bu hediyeyi gördüğü için almayarak böyle davrandığını, kimse görmeseydi hediyeyi alacağını anlatmaya başlamıştır.

Müdürlüğün hizmetli kadrosunda bulunan Ali Bey çok dürüst ve herkes tarafından sevilen ve takdir gören birisidir. Üniversitede ve lisede çocuk okutmakta, eşi de çalışmamaktadır. İş sahipleri kendisine bahşiş ve hediyeler teklif etseler de, hiç birini kabul etmemektedir. Çocuklarının okul masrafları için akşamları mesai saatleri dışında taksi şoförlüğü yaparak ek gelir elde etmektedir.

Memur Merve Hanım ile iş sahibi Ökkeş bey'in olayına en yakın tanık hizmetli Ali bey'dir. Ökkeş bey'in bu suçlamalarına karşı Merve Hanım, Ali bey'in doğruları söyleyeceğinden emindir. Müdür Sami Bey tartışma üzerine odasından çıkarak tartışma olan yere gelir. Ökkeş bey müdür Sami bey'e Merve hanımdan şikâyetçi olduğunu söyler ve şikâyetlerini anlatır. Merve Hanım kendisini savunur ve haklı olduğunu ispat etmek için hizmetli Ali bey'i tanık gösterir. Sami bey'de memur olduğu zamandan beri memuru Merve Hanım ile çalışmak istememektedir. Çünkü Merve hanımın kendisini ihbar edebileceğinden korkmaktadır. Bir fırsatını bulup nasıl tayinini çıkarttırırım diye eskiden beri düşünmektedir.

Müdür Sami Bey odasına önce hizmetli Ali bey'i çağırır, Merve hanımın aleyhine tanıklık yapmasını, aksi halde akşamları mesai saati dışında yaptığı taksi şoförlüğüne göz yumamayacağını ve hakkında soruşturma açacağını belirtir. Ali bey sessiz kalır ve bir şey söylemez. Müdür Sami Bey hizmetli Ali

bey'in istediği ifadeyi vereceğine emindir. Müdür Sami Bey iş sahibi Ökkeş bey'e, Merve hanım ile ilgili şikâyet dilekçesi yazdırır ve şikâyet ettirir.

Şikâyeti incelemek için muhakkik Ahmet Bey görevlendirilmiştir. Ahmet bey'in görevlendirildiğine duyunca müdür Sami Bey çok sevinir. Çünkü geçmişten arkadaşlıkları vardır. Muhakkik Ahmet Bey inceleme ve soruşturmaya geldiğinde, Müdür Sami bey her haliyle taraflı ve memuru Merve hanımın aleyhinde ifadeler kullanarak Ahmet bey'i etkilemeye ve yönlendirmeye çalışmaktadır. Tecrübeli muhakkik Ahmet bey'in bu durum dikkatinden kaçmamıştır. Tanık hizmetli Ali Bey olayı dosdoğru muhakkik Ahmet Bey'e anlatır ve yazılı yeminli ifadesini verir. Muhakkik Ahmet Bey gerçekleri öğrenir. Müdür Sami bey'in yönlendirmelerine rağmen yapılması gerekenleri yapar. Düzenlediği raporunda Sami bey'in müdürlük görevinden alınmasını, adli ve idari yönden cezalandırılmasını ister. Ökkeş Bey'in de devlet memurunu haksız isnattan dolayı hakkında savcılığa suç duyurusunda bulunulmasını talep eder. Ayrıca Merve hanım'a ve hizmetli Ali bey'e örnek davranışları ve etik davranış ilkelerine uymalarından dolayı ödüllendirmelerini teklif eder.

Sonuçta; müdür Sami Bey ile iş sahibi Ökkeş Bey mahkemede yargılanmış ve ceza almışlardır. Sami Bey Müdürlük görevinden alınmıştır. Memur Merve Hanım ile hizmeti Ali Bey' örnek ve iyi yöndeki davranışları ile görevlerini yerine getirirken etik davranış ilkelerine uymaları nedenleriyle amirleri tarafından ödüllendirilmiştir.

5 KONU, 3 SORU.

KONULAR:

1-Kamu görevlileri özel işleri ile ilgili olarak devletin aracını, telefonunu vb.ni kullanması gerekir mi?

2-Amirlerin beraber çalıştığı personelleri arasında ayrımcılık yapması verilen hizmetleri etkiler mi?

3-Kamu görevlisinin iş sahibi vatandaşın kendisine verdiği hediye ve bahşisi alması doğru bir davranış mıdır?

4-Nezaket ve saygı kamu hizmetinde önemli midir?

5-Kamu görevlileri mesai arkadaşları veya amirinin, suç işlediğini ve etik olmayan davranışlarını yetkili makamlara bildirmeliler mi?

SORULAR:

1-Konu ile ilgili etik ikilemler nelerdir ve bu konuda etik sorun var mıdır?

2-Konu ile ilgili yürürlükte olan mevzuat ne kadar etkilidir ve yeterlidir?

3-Konu ile ilgili etik sorun var mıdır? Varsa etik sorun nasıl giderilir? Sorunla ilgili etik komisyonu ne yapabilir?

